

RÅDETS DIREKTIV 2003/109/EG
av den 25 november 2003
om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 och 63.4 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽⁴⁾, och

av följande skäl:

(1) För att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen dels att det skall vidtas åtgärder som syftar till att säkerställa den fria rörligheten för personer, och i samband därmed direkt relaterade stödåtgärder avseende kontroller vid yttre gränser, asyl och invandring, dels att det skall vidtas åtgärder som rör asyl, invandring och skydd av rättigheter för tredjelandsmedborgare.

(2) Vid sitt extra möte i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 konstaterade rådet att den rättsliga ställningen för tredjelandsmedborgare bör tillnärmas den som medlemsstaternas medborgare åtnjuter och att en person som har vistats lagligen i en medlemsstat under en tid som skall fastställas och som har uppehållstillstånd för längre tid bör i den medlemsstaten beviljas en uppsättning enhetliga rättigheter som ligger så nära EU-medborgarnas rättigheter som möjligt.

(3) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter.

(4) Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares integration i medlemsstaterna är en nyckelfaktor för att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.

(5) Medlemsstaterna bör sätta i kraft bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering med avseende på kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, språk, religion eller övertygelse, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, födelseort, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

(6) Det viktigaste kriteriet för att kunna förvärva ställning som varaktigt bosatt bör vara bosättnings tiden inom en medlemsstats territorium. Bosättningen bör ha varit laglig och oavbruten för att vittna om personens förankring i landet. En viss flexibilitet bör dock finnas med tanke på omständigheter som kan tvinga en person att tillfälligt lämna territoriet.

(7) För att förvärva ställning som varaktigt bosatt bör tredjelandsmedborgare kunna visa att de förfogar över tillräckliga medel för sin försörjning och en sjukförsäkring, så att de inte blir en belastning för medlemsstaten. När medlemsstaterna bedömer innehav av stabila och regelbundna försörjningsmedel får de beakta faktorer såsom avgifter till pensionssystemet och fullgörande av skattskyldighet.

(8) Tredjelandsmedborgare som önskar förvärva och bevara ställning som varaktigt bosatta bör inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning får inbegripa fällande dom för allvarligt brott.

(9) Ekonomiska överväganden bör inte utgöra skäl för vägran att bevilja ställning som varaktigt bosatt och skall inte anses inverka på de relevanta villkoren.

(10) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökningar om ställning som varaktigt bosatt. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.

⁽¹⁾ EGT C 240 E, 28.8.2001, s. 79.

⁽²⁾ EGT C 284 E, 21.11.2002, s. 102.

⁽³⁾ EGT C 36, 8.2.2002, s. 59.

⁽⁴⁾ EGT C 19, 22.1.2002, s. 18.

- (11) Ställningen som varaktigt bosatt bör komma till konkret uttryck genom ett uppehållstillstånd, så att personen i fråga snabbt och lätt kan styrka sin rättsliga ställning. Detta uppehållstillstånd bör också uppfylla höga tekniska krav, särskilt när det gäller garantier mot förfalskning och efterbildning, för att undvika missbruk i den medlemsstat där ställningen förvärvats och i de medlemsstater där rätten till bosättning utövas.
- (12) För att kunna fungera praktiskt som ett instrument för integration av varaktigt bosatta i det samhälle där de är bosatta, bör ställningen som varaktigt bosatt garantera innehavaren samma behandling som medlemsstatens medborgare i en rad ekonomiska och sociala sammanhang, i enlighet med relevanta villkor i detta direktiv.
- (13) I fråga om socialt bistånd skall möjligheten att begränsa förmånerna för varaktigt bosatta till att gälla endast grundläggande förmåner förstås så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomst, bistånd vid sjukdom, graviditet, föräldrabistånd och långtidsvård. Villkoren för att bevilja dessa förmåner bör fastställas i nationell lagstiftning.
- (14) Medlemsstaterna bör vara skyldiga att ge underåriga barn tillgång till utbildningsväsendet på liknande villkor som för egna medborgare.
- (15) Begreppet bidrag och stipendier för studier inom yrkesutbildningsområdet omfattar inte åtgärder som finansieras som socialt bistånd. Därtill kommer att tillträde till bidrag och stipendier för studier kan vara avhängigt av det faktum att den person som ansöker om sådana bidrag eller stipendier i sig uppfyller villkoren för erhållande av ställning som varaktigt bosatt. I fråga om att bevilja bidrag och stipendier för studier får medlemsstaterna beakta det faktum att unionsmedborgarna kan utnyttja denna förmån i hemlandet.
- (16) Varaktigt bosatta bör åtnjuta förstärkt skydd mot utvisning. Detta skydd är baserat på kriterier som fastställts i praxis från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. För att säkerställa skyddet mot utvisning bör medlemsstaterna erbjuda effektiva rättsmedel.
- (17) En harmonisering av villkoren för förvärv av ställning som varaktigt bosatt främjar ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Vissa medlemsstater utfärdar uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som följer av detta direktiv. Fördraget utesluter inte att medlemsstaterna tillämpar förmånligare bestämmelser. I detta direktiv bör det dock föreskrivas att tillstånd som utfärdas på förmånligare villkor inte skall grunda rätt till bosättning i andra medlemsstater.
- (18) Att det ställs upp villkor för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat bör bidra till att förverkliga den inre marknaden som ett område med fri rörlighet för personer. Det skulle också i betydande grad kunna medverka till ökad rörlighet, särskilt på arbetsmarknaden inom unionen.
- (19) Det bör fastställas att rätten till bosättning i en annan medlemsstat får gälla såväl för anställda som för egenföretagare, liksom för att studera eller etablera sig utan att bedriva ekonomisk verksamhet.
- (20) Familjemedlemmar bör även kunna bosätta sig tillsammans med den varaktigt bosatte i en annan medlemsstat för fortsatt familjesammanhållning och för att den varaktigt bosatte inte skall hindras från att utnyttja sin rätt till bosättning. När det gäller familjemedlemmar som kan tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta, bör medlemsstaterna särskilt beakta situationen för vuxna barn med funktionshinder samt släktingar i rakt uppstigande led av första graden som är beroende av dem för sin försörjning.
- (21) Den medlemsstat där den varaktigt bosatte avser att utöva sin rätt till bosättning bör kunna kontrollera om personen i fråga uppfyller villkoren för bosättning på dess territorium. Den bör också kunna kontrollera att personen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet och hälsa.
- (22) För att inte göra det omöjligt att i praktiken utöva rätten till bosättning, bör den varaktigt bosatte åtnjuta samma behandling i den andra medlemsstaten, i enlighet med villkoren i detta direktiv, som i den medlemsstat där han förvärvat ställning som varaktigt bosatt. Beviljandet av förmåner inom ramen för det sociala biståndet skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att återkalla uppehållstillståndet om den berörda personen inte längre uppfyller kraven i detta direktiv.
- (23) Tredjelandsmedborgare bör beviljas möjligheten att förvärva ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstat dit de flyttat och beslutat sig för att slå sig ned i, i enlighet med villkor som är jämförbara med dem som gäller för förvärvande av ställning som varaktigt bosatt i den första medlemsstaten.

- (24) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa villkor för beviljande och återkallelse av ställning som varaktigt bosatt, rättigheter förbundna med denna ställning samt införande av villkor för utövande av rätt till bosättning i andra medlemsstater, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (25) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i nämnda protokoll, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i dem.
- (26) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

I detta direktiv fastställs

- a) villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt för tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på dess territorium, inklusive de rättigheter som är förbundna med denna ställning, och
- b) villkoren för bosättning i andra medlemsstater än den som beviljat dem varaktig bosättning för tredjelandsmedborgare som har beviljats denna ställning.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

- a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,
- b) *varaktigt bosatt*: tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i enlighet med artiklarna 4–7,
- c) *första medlemsstat*: den medlemsstat som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt,
- d) *andra medlemsstat*: andra medlemsstater än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt och där den varaktigt bosatte utövar sin rätt till bosättning,
- e) *familjemedlemmar*: de tredjelandsmedborgare som vistas i den berörda medlemsstaten i enlighet med rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening ⁽¹⁾,
- f) *flykting*: tredjelandsmedborgare som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,
- g) *EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*: uppehållstillstånd som utfärdas av den berörda medlemsstaten när en sökande förvärvat ställning som varaktigt bosatt.

Artikel 3

Räckvidd

1. Detta direktiv skall tillämpas på tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium.
2. Detta direktiv skall inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som
 - a) är bosatta för att ägna sig åt studier eller genomgå yrkesutbildning,
 - b) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av tillfälligt skydd eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på beslut om sin ställning,
 - c) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer, i enlighet med internationella åtaganden, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på ett beslut om sin ställning.

⁽¹⁾ EUT L 251, 3.10.2003, s. 12.

- d) är flyktingar eller har ansökt om flyktingstatus men ännu inte fått slutligt besked,
- e) är bosatta utslutande av tillfälliga skäl som "au pair" eller säsongarbetare, eller som arbetstagare som utstationerats av en tjänsteleverantör för att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster, eller som leverantör av gränsöverskridande tjänster eller i de fall då deras uppehållstillstånd formellt begränsats,
- f) har en rättslig ställning som omfattas av bestämmelserna i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser, 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, 1969 års konvention om särskilda delegationer eller 1975 års Wienkonvention om staters representation i deras förbindelser med internationella organisationer av universell karaktär.
3. Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i
- a) bilaterala och multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och tredje land, å den andra,
- b) bilaterala avtal som redan ingåtts mellan en medlemsstat och ett tredje land före den dag då detta direktiv träder i kraft,
- c) Europeiska bosättningskonventionen av den 13 december 1955, Europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade Europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987, och Europeiska konventionen om migrerande arbetstagers rättsställning av den 24 november 1977.

KAPITEL II

STÄLLNING SOM VARAKTIGT BOSATT I EN MEDLEMSSTAT

Artikel 4

Bosättningsperiod

1. En medlemsstat skall bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av den relevanta ansökningsen.
2. Bosättningsperioder som grundar sig på de skäl som anges i artikel 3.2 e och f, skall inte beaktas vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

I de fall som omfattas av artikel 3.2 a, där den berörda tredjelandsmedborgaren har erhållit ett uppehållstillstånd som gör det möjligt för honom/henne att beviljas ställning som varaktigt bosatt, får bosättningsperioderna för studieändamål eller yrkesutbildning räknas till endast hälften vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

3. Perioder av frånvaro från den berörda medlemsstatens territorium skall inte utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1 och skall beaktas vid beräkningen av denna förutsatt att de är kortare än sex månader i följd och inte överstiger tio månader totalt inom den period som avses i punkt 1.

Om det finns särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär får medlemsstaterna i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning godta att en längre period av frånvaro än den som avses i första stycket inte skall utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1. I sådana fall skall medlemsstaterna inte beakta de relevanta perioderna av frånvaro vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

Med avvikelse från det andra stycket får medlemsstaterna vid beräkningen av den totala period som avses i punkt 1 beakta perioder av frånvaro när det gäller utstationering på grund av arbete, inklusive tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster.

Artikel 5

Villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt

1. Medlemsstaterna skall kräva att tredjelandsmedborgarna styrker att de för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka de har försörjningsansvar förfogar över följande:
 - a) Stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner, innan ansökan om ställning som varaktigt bosatt lämnades in.
 - b) En sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.
2. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 6

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet.

När medlemsstaten fattar beslutet i fråga skall den beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet, eller den fara som den berörda person utgör, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till bosättningsstiden och befintliga band med bosättningslandet.

2. Den vägran som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 7

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt

1. För att förvärva ställning som varaktigt bosatt skall tredjelandsmedborgaren lämna in en ansökan till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där han/hon är bosatt. Ansökan skall åtföljas av dokumentation i enlighet med nationell lagstiftning som styrker att han/hon uppfyller villkoren i artiklarna 4 och 5 samt, i förekommande fall, av en giltig resehandling eller en bestyrkt kopia av denna.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation i fråga om lämplig bostad.

2. De behöriga nationella myndigheterna skall skriftligen underrätta den sökande om beslutet så snart som möjligt och under alla omständigheter senast sex månader från det att ansökan lämnades in. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Den berörda personen skall dessutom underrättas om sina rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv.

Följderna av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i denna bestämmelse löper ut skall regleras av den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

3. Om villkoren i artiklarna 4 och 5 är uppfyllda och om personen inte utgör ett hot i den mening som avses i artikel 6, skall den berörda medlemsstaten bevilja tredjelandsmedborgaren i fråga ställning som varaktigt bosatt.

Artikel 8

EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

1. Ställning som varaktigt bosatt skall vara permanent om inte annat följer av artikel 9.

2. Medlemsstaterna skall till en varaktigt bosatt utfärda ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Tillståndet skall gälla i minst fem år. Det skall, i förekommande fall på ansökan, förnyas automatiskt när det löper ut.

3. EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan utfärdas i form av ett klistermärke eller en separat handling. Det skall utfärdas i enlighet med reglerna och standardmodellen i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredje land⁽¹⁾. Under rubriken "typ av tillstånd" skall medlemsstaterna ange "varaktigt bosatt inom EG".

Artikel 9

Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt

1. Varaktigt bosatta skall inte längre ha rätt att behålla ställning som varaktigt bosatta i följande fall:

- a) Om det har upptäckts att ställningen som varaktigt bosatt har förvärvats genom bedrägeri.
- b) Om ett utvisningsbeslut har fattats enligt villkoren i artikel 12.
- c) Vid bortovaro från gemenskapens territorium under en period om tolv månader i följd.

2. Med avvikelse från punkt 1 c får medlemsstaterna föreskriva att bortovaro som överstiger tolv månader i följd eller som motiveras av särskilda eller exceptionella orsaker inte skall medföra återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att en varaktigt bosatt person inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt om han/hon utgör ett hot mot den allmänna ordningen, med beaktande av hur allvarliga de brott är som han/hon har begått, men detta inte är ett skäl för utvisning enligt artikel 12.

4. En varaktigt bosatt person som varit bosatt i en annan medlemsstat i enlighet med kapitel III skall inte längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt som förvärvats i den första medlemsstaten om en sådan ställning beviljats i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 23.

Efter sex års bortovaro från territoriet för den medlemsstat som beviljade ställning som varaktigt bosatt, skall den berörda personen under inga omständigheter längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstaten.

Med avvikelse från det andra stycket får den berörda medlemsstaten fastställa att den varaktigt bosatta personen av särskilda skäl får behålla sin ställning i den medlemsstaten vid bortovaro under en period som överstiger sex år.

5. När det gäller de fall som avses i punkt 1 c och i punkt 4 får de medlemsstater som har beviljat ställning som varaktigt bosatt föreskriva ett förenklat förfarande för att återfå denna ställning.

⁽¹⁾ EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

Detta förfarande skall särskilt tillämpas på personer som har varit bosatta i en annan medlemsstat på grund av studier.

Villkoren och förfarandet för att återfå ställning som varaktigt bosatt skall fastställas i den nationella lagstiftningen.

6. Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt får aldrig grunda sig på att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta har löpt ut.

7. Om återkallandet eller förlusten av ställning som varaktigt bosatt inte leder till återsändande skall medlemsstaten tillåta den berörda personen att stanna på dess territorium om han/hon uppfyller villkoren enligt den nationella lagstiftningen och/eller inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Artikel 10

Förfarandegarantier

1. Varje beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller om återkallande av sådan ställning skall vara vederbörligen motiverat. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av underrättelsen skall framgå vilka möjligheter den berörda personen har att överklaga och inom vilken tid överklagande kan ske.

2. Om en ansökan om ställning som varaktigt bosatt avslås, eller om denna ställning återkallas eller förloras eller uppehållstillståndet inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 11

Likabehandling

1. Varaktigt bosatta skall åtnjuta den behandling som en medlemsstats egna medborgare får i fråga om följande:

- Tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare, under förutsättning att dessa verksamheter inte medför någon som helst offentlig myndighetsutövning, liksom anställnings- och arbetsvillkor, inklusive uppsägnings- och lönevillkor.
- Utbildning och yrkesutbildning, inklusive möjligheterna att få bidrag och stipendier för studier i enlighet med nationell lagstiftning.
- Erkännande av yrkesutbildningsbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra kvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.
- Social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd såsom dessa definierats i nationell lagstiftning.
- Skatteförmåner.
- Tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster samt förfaranden för att erhålla bostad.

g) Föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inklusive de förmåner som dessa typer av organisationer tillhandahåller, utan att åsidosätta nationella bestämmelser om allmän ordning och säkerhet.

h) Fritt tillträde till hela den berörda medlemsstatens territorium, inom de gränser som fastställs i nationell lagstiftning av säkerhetsskäl.

2. När det gäller bestämmelserna i punkt 1 b, 1 d, 1 e, 1 f och 1 g får de berörda medlemsstaterna begränsa likabehandling till att gälla fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för den varaktigt bosatta personen eller familjemedlemmar för vilka han/hon söker bidrag befinner sig inom den berörda medlemsstatens territorium.

3. Medlemsstaterna får begränsa likabehandling i förhållande till egna medborgare i följande fall:

a) Medlemsstaterna får upprätthålla begränsat tillträde till anställning och verksamhet som egenföretagare i de fall där denna verksamhet i enlighet med befintlig nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning förbehålls egna medborgare, EU- eller EES-medborgare.

b) Medlemsstaterna får begära bevis på lämpliga språkkunskaper för tillträde till utbildning och yrkesutbildning. Tillträde till universitet får underkastas uppfyllande av särskilda utbildningskrav.

4. Medlemsstaterna får begränsa likabehandlingen i fråga om socialt bistånd och social trygghet till grundläggande förmåner.

5. Medlemsstaterna får besluta att bevilja kompletterande förmåner på de områden som avses i punkt 1.

Medlemsstaterna får även besluta att bevilja likabehandling på områden som inte omfattas av punkt 1.

Artikel 12

Skydd mot utvisning

1. Medlemsstaterna får fatta beslut om utvisning av en varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare endast om han/hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

2. Beslutet i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

3. Innan beslut om utvisning av en varaktigt bosatt fattas skall medlemsstaterna beakta

- hur länge bosättningen i medlemsstaten har varat,
- den berörda personens ålder,

- c) följderna för vederbörande och dennes familjemedlemmar,
 - d) banden med bosättningslandet eller avsaknaden av band med ursprungslandet.
4. Om ett beslut om utvisning har fattats skall den varaktigt bosatte ha möjlighet att överklaga beslutet i den aktuella medlemsstaten.
5. Rättshjälp skall ges till varaktigt bosatta som saknar tillräckliga medel på samma villkor som till medborgare i den stat där de är bosatta.

Artikel 13

Förmånligare nationella bestämmelser

Medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i detta direktiv. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater enligt kapitel III i detta direktiv.

KAPITEL III

BOSÄTTNING I ANDRA MEDLEMSSTATER

Artikel 14

Huvudregel

1. Varaktigt bosatta skall ha rätt att bosätta sig i andra medlemsstater än den som beviljade ställning som varaktigt bosatt under längre tid än tre månader förutsatt att villkoren i detta kapitel är uppfyllda.
2. Varaktigt bosatta får bosätta sig i en annan medlemsstat på följande grunder:
 - a) För att bedriva ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare.
 - b) För att studera eller följa en yrkesutbildning.
 - c) För andra syften.
3. När det rör sig om ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare i enlighet med punkt 2 a får medlemsstaterna granska situationen på sina respektive arbetsmarknader och tillämpa sina nationella förfaranden när det gäller kraven för att tillträda en ledig plats respektive bedriva sådan verksamhet.

Av arbetsmarknadspolitiska skäl får medlemsstaterna ge företräde åt unionsmedborgare, tredjelandsmedborgare om detta föreskrivs i gemenskapslagstiftningen, samt till tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta och som får arbetslöshetsunderstöd i den berörda staten.

4. Genom undantag från bestämmelserna i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det totala antalet personer som skall ha rätt till bosättning, under förutsättning att sådana begränsningar redan fastställts för tredjelandsmedborgarnas tillträde i den befintliga lagstiftningen vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv.

5. Detta kapitel gäller inte varaktigt bosatta personers bosättning i medlemsstaterna

- a) i egenskap av anställda som utstationerats av en tjänsteleverantör inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna,
- b) i egenskap av leverantörer av tjänster över gränserna.

Medlemsstaterna får i enlighet med nationell lagstiftning besluta på vilka villkor varaktigt bosatta som önskar flytta till en andra medlemsstat och vara ekonomiskt verksamma som säsonganställda, får vistas i den medlemsstaten. Gränsarbetare får också omfattas av särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

6. Detta kapitel påverkar inte tillämpningen av relevant gemenskapslagstiftning om social trygghet för tredjelandsmedborgare.

Artikel 15

Villkor för bosättning i en annan medlemsstat

1. Så snart som möjligt och senast tre månader efter inresan i den andra medlemsstaten skall varaktigt bosatta lämna in en ansökan om uppehållstillstånd hos den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter.

Medlemsstaterna får godta att varaktigt bosatta lämnar in ansökan om uppehållstillstånd till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten medan personen fortfarande är bosatt i den första medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna får anmoda de berörda personerna att visa upp bevis

- a) på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. För var och en av de kategorier som anges i artikel 14.2 skall medlemsstaterna bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner,
- b) på en sjukförsäkring avseende alla risker i den andra medlemsstaten som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

3. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Detta villkor skall inte gälla när de berörda tredjelandsmedborgarna har anmodats att följa integreringsvillkor för att få ställning som varaktigt bosatt, i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.2.

Om inte annat föreskrivs i det andra stycket får de berörda personerna anmodas att följa språkkurser.

4. Ansökan skall åtföljas av dokumentation, som skall fastställas i den nationella lagstiftningen, som visar att de berörda personerna uppfyller villkoren i fråga samt av uppehållstillståndet som varaktigt bosatt och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation som rör lämplig bostad.

I synnerhet gäller följande:

- a) Om personen bedriver ekonomisk verksamhet får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis om följande:
 - i) Om de är anställda, att de har ett anställningskontrakt, ett intyg från arbetsgivaren om anställning eller ett erbjudande om anställningskontrakt enligt villkoren i den nationella lagstiftningen. Medlemsstaterna skall fastställa vilket av de ovannämnda bevisen som krävs.
 - ii) Om de är egenföretagare, att de har tillräckliga medel, i enlighet med nationell lagstiftning, för att kunna bedriva verksamhet som egenföretagare, tillsammans med nödvändiga handlingar och tillstånd.
- b) Om personerna studerar eller följer en yrkesutbildning får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis för att de har skrivit in sig vid en godkänd utbildningsanstalt för att studera där eller följa en yrkesutbildning.

Artikel 16

Familjemedlemmar

1. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, skall sådana familjemedlemmar som uppfyller villkoren i artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
2. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, får sådana familjemedlemmar som ej omfattas av artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
3. Med beaktande av ansökan om uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 15.1 gälla.
4. Den andra medlemsstaten får anmoda familjemedlemmar till varaktigt bosatta att samtidigt med ansökan om uppehållstillstånd visa upp
 - a) sitt EG-uppehållstillstånd som varaktigt bosatt eller annat uppehållstillstånd och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling,
 - b) bevis för att de har varit bosatta i den första medlemsstaten i egenskap av familjemedlemmar till varaktigt bosatta,

c) bevis för att de har stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten, eller att de varaktigt bosatta har sådana tillgångar och försäkringar för dem, samt en sjukförsäkring som omfattar alla risker i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa tillgångar med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner.

5. Om familjen inte redan var bildad i den första medlemsstaten skall bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG gälla.

Artikel 17

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

När beslutet fattas skall medlemsstaten beakta hur grovt brottet är eller vilken typ av brott mot allmän ordning och allmän säkerhet som har begåtts av den varaktigt bosatta personen, eller personens familjemedlem eller familjemedlemmar, eller den fara som personen utgör.

2. Det beslut som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 18

Folkhälsa

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot folkhälsan.

2. De enda sjukdomar som får motivera vägrad inresa och vägrad rätt till bosättning i den andra medlemsstaten skall vara de sjukdomar som definieras av Världshälsoorganisationens relevanta och tillämpliga instrument samt andra smittsamma infektions- och parasitsjukdomar om dessa i mottagarlandet omfattas av bestämmelser till skydd för medborgarna. Medlemsstaterna får inte införa nya bestämmelser och ny praxis som är mer långtgående.

3. Sjukdomar som uppstår efter det att det första uppehållstillståndet har utfärdats i den andra medlemsstaten får inte ligga till grund för en vägran att förnya tillståndet eller för utvisning.

4. En medlemsstat får kräva att personer som avses i detta direktiv undergår en hälsoundersökning, för att fastställa att de inte lider av någon av de sjukdomar som anges i punkt 2. Dessa hälsoundersökningar, som får vara avgiftsfria, får inte genomföras systematiskt.

Artikel 19

Prövning av ansökan om och utfärdande av uppehållstillstånd

1. De behöriga nationella myndigheterna skall handlägga en ansökan inom fyra månader efter inlämnandet.

Om en ansökan inte åtföljs av de bevishandlingar som räknas upp i artiklarna 15 och 16, eller i undantagsfall om behandlingen av ansökan är komplicerad, får den tidsfrist som anges i första stycket förlängas med högst tre månader. I sådana fall skall de behöriga nationella myndigheterna underrätta den sökande om detta.

2. Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 är uppfyllda skall den andra medlemsstaten, om inget annat föreskrivs i bestämmelserna om allmän ordning, säkerhet och hälsa i artiklarna 17 och 18, utfärda ett förnybart uppehållstillstånd åt den varaktigt bosatte. Detta uppehållstillstånd skall, efter ansökan om så erfordras, förnyas när det går ut. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Den andra medlemsstaten skall för den varaktigt bosattes familjemedlemmar utfärda uppehållstillstånd som kan förnyas med samma giltighetstid som det som utfärdades till den varaktigt bosatte.

Artikel 20

Förfarandegarantier

1. Beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd skall vara vederbörligen motiverat. Den berörda tredjelandsmedborgaren skall underrättas om beslutet enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av beslutet skall framgå vilka möjligheter som finns att överklaga och inom vilken tid överklagande kan göras.

Följderna av att ett beslut inte har fattats vid utgången av den tidsfrist som anges i artikel 19.1 skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

2. Om ansökan om uppehållstillstånd avslås eller om uppehållstillståndet återkallas eller inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 21

Garanterad behandling i den andra medlemsstaten

1. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall de i den medlemsstaten åtnjuta likabehandling på de områden, och i enlighet med de villkor, som anges i artikel 11.

2. Varaktigt bosatta skall ha tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med bestämmelserna i punkt 1.

Medlemsstaterna får fastslå att de personer som avses i artikel 14.2 a skall ha begränsad tillgång till andra anställningar än de anställningar som de har beviljats uppehållstillstånd för enligt villkoren i nationell lagstiftning för en period som inte överstiger tolv månader.

Medlemsstaterna får, i enlighet med nationell lagstiftning, bestämma på vilka villkor de personer som avses i artikel 14.2 b och 14.2 c får tillträde till verksamhet som anställda eller egenföretagare.

3. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall deras familjemedlemmar åtnjuta de rättigheter som räknas upp i artikel 14 i direktiv 2003/86/EG i den medlemsstaten.

Artikel 22

Återkallande av uppehållstillståndet och återtagandeskyldighet

1. Till dess att tredjelandsmedborgare har uppnått ställning som varaktigt bosatta får den andra medlemsstaten vägra förnya eller återkalla uppehållstillståndet samt, i enlighet med förfarandena i den nationella lagstiftningen, inklusive förfaranden för utvisning, ålägga varaktigt bosatta och familjemedlemmar att lämna dess territorium i följande fall:

a) Av hänsyn till allmän ordning och säkerhet i enlighet med artikel 17.

b) Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 inte längre uppfylls.

c) När tredjelandsmedborgaren inte lagligen är bosatt i den medlemsstaten.

2. Om den andra medlemsstaten antar någon av de åtgärder som anges i punkt 1 skall den första medlemsstaten omedelbart och utan formaliteter återta den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Till dess att en tredjelandsmedborgare uppnått ställning som varaktigt bosatt och oavsett den skyldighet till återtagande som föreskrivs i punkt 2, får den andra medlemsstaten fatta beslut om att utvisa tredjelandsmedborgaren från unionens territorium, i enlighet med artikel 12 och enligt garantierna i den artikeln, på grund av allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Den andra medlemsstaten skall samråda med den första medlemsstaten när ett sådant beslut fattas.

Om den andra medlemsstaten antar ett beslut om att utvisa den berörda tredjelandsmedborgaren, skall den vidta alla åtgärder som är lämpliga för att effektivt kunna genomföra detta. Den andra medlemsstaten skall tillhandahålla relevant information till första medlemsstaten för genomförandet av utvisningsbeslutet.

4. Beslut om utvisning får inte kombineras med permanent bosättningsförbud i de fall som anges i punkterna 1 b och 1 c.

5. Återtagandeskyldigheten enligt punkt 2 skall gälla oavsett möjligheten för varaktigt bosatta och familjemedlemmar att flytta till en tredje medlemsstat.

Artikel 23

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten

1. Efter ansökan skall den andra medlemsstaten bevilja varaktigt bosatta den ställning som anges i artikel 7, under förutsättning att bestämmelserna i artiklarna 3, 4, 5 och 6 är uppfyllda. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

2. Förfarandet i artikel 7 skall tillämpas vid inlämnande och prövning av ansökan om ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten. För utfärdande av uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 8 gälla. Om ansökan avslås, skall förfarandegarantierna i artikel 10 gälla.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 24

Rapporteringskyldighet och "rendez-vous"-klausul

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den 23 januari 2011 rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Dessa ändringsförslag skall vara prioriterade enligt artiklarna 4, 5, 9, 11 och kapitel III.

Artikel 25

Kontaktpunkter

Medlemsstaterna skall upprätta kontaktpunkter med ansvar för att ta emot och överföra den information som anges i artiklarna 19.2, 22.2 och 23.1.

Medlemsstaterna skall upprätta ett lämpligt samarbete om det informations- och dokumentationsutbyte som anges i det första stycket.

Artikel 26

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 januari 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 27

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 28

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 25 november 2003.

På rådets vägnar

G. TREMONTI

Ordförande